

Република Србија
ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД
9 Пж 2230/21
16.05.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД, у већу састављеном од судије Татјане Влаисављевић, председника већа, судије Верице Смиљанић и судије Снежане Илић, чланова већа, у правној ствари тужиоца „ДЕЛФИН ПЕТРОЛ“ доо Ваљево, ул. Бирчанинова бр. 46, кога заступа Мирослав Дмитровић, адвокат из, против туженог „CREDIT AGRICOLE BANKA SRBIJA“ АД Нови Сад, ул. Браће Рибникар бр. 4-6, кога заступа Младен Аврамовић, адвокат из, ради накнаде штете, вредност предмета спора 50.351.557,18 динара, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Привредног суда у Новом Саду 3 П 319/17 од 10.07.2018. године, након одржане расправе пред другостепеним судом у седници већа одржаној дана 16.05.2022. године, донео је:

ПРЕСУДУ

I ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Привредног суда у Новом Саду 3 П 319/2017 од 10.07.2018. године, исправљена решењем истог суда 3 П 319/2017 од 24.07.2018. године и **ПРЕСУЂУЈЕ**:

ОДБИЈА СЕ тужбени захтев да се тужени обавезе да тужиоцу исплати износ од 19.803.557,18 динара са законском затезном каматом од 09.03.2011. године до исплате и износ од 30.548.000,00 динара са законском затезном каматом од 01.01.2012. године до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом исплати износ од 718.300,00 динара на име трошкова парничног поступка у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

II ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом исплати износ од 1.099.500,00 динара на име трошкова другостепеног поступка у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Првостепеном пресудом тужени је обавезан да тужиоцу исплати износ од 19.803.557,18 динара са законском затезном каматом од 09.03.2011. године до исплате, износ од 30.548.000,00 динара са законском затезном каматом од 01.01.2012. године до исплате и трошкове парничног поступка у износу од 1.738.000,00 динара.

Благовременом жалбом тужени побија наведену пресуду из свих законом предвиђених разлога. Посебно указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, наводећи да првостепена одлука нема јасно образложење о разлозима усвајања тужбеног захтева. Указује да ни

једном уговорном нити законском одредбом није прописана обавеза туженог да тужиоца обавести да ли ће се користити правом на једнострану раскид уговора или тренутном наплатом доспелих обавеза, па је нејасно из ког разлога првостепени суд усваја тужбени захтев. Даље наводи да је потписивањем уговора тужилац дао сагласност да се све његове обавезе по овом уговору сматрају доспелим, на основу чега банка има право на тренутну наплату преосталог ненаплаћеног дела обавезе по уговору са свих рачуна тужиоца код банака и других финансијских организација и да је то уговорна одредба по којој је банка поступила. Овакво поступање је, према наводима жалбе, проузроковао управо тужилац својом доцњом, пропуштајући да достави било какво обавештење којим би оправдао доцњу. Наводи да је тужени уредно обавештавао тужиоца о стању његових обавеза, јер му је уредно достављао изводе са текућег рачуна на којима је било исказано стање доспелих неизмирених обавеза тужиоца. Осим тога, истиче да је за постојање одговорности за штету неопходно постојање кривице на страни штетника који је штету проузроковао намерно или непажњом, што у конкретном случају не постоји. Истиче и да је закључак суда о могућности туженог да реализацијом трајних налога наплати средства са девизних рачуна тужиоца, погрешан, јер тужени такво овлашћење није имао. Наплата са било ког другог рачуна осим уговором предвиђеног, била је могућа једино ако се тужени користи правом из члана 9. уговора. Даље наводи да утврђени износ стварне штете представља разлику између цене по којој тужилац набавио непокретност и цене по којој је касније продао непокретност, али да не постоји веза између продаје предметне непокретности и спорне блокаде рачуна која је извршена од стране туженог. Спорна непокретност је продата скоро 2 године након блокаде у тренутку када тужилац више није имао кредит код туженог, јер је кредит затворен неколико месеци раније. Осим тога сматра и да је износ изгубљене добити од 30.548.000,00 динара неправилно утврђен, јер је тужилац и пре спорне блокаде бележио пад својих прихода и не постоји било каква веза између блокаде рачуна тужиоца и његових пословних резултата. Указује и да је тужилац одмах након блокаде започео преговоре са туженим о измирењу дуга, па је тужени одобрио тужиоцу репрограм дуга на који начин је тужени изашао из блокаде а затим и касније вратио кредите. Сматра и да је суд пропустио да примени члан 192. Закона о облигационим односима, јер није ценио у којој мери је својим радњама или пропуштањем тужилац изазвао све радње које је тужени касније предузео у складу са уговором. Предлаже да Привредни апелациони суд преиначи побијану пресуду и тужбени захтев одбије.

Одговором на жалбу тужилац оспорава све жалбене наводе туженог, наводећи да тужени никада није обавестио тужиоца којим својим алтернативно уговореним правом ће се служити: блокадом рачуна за доспели износ дуга или раскидом уговора и проглашењем свих обавеза доспелим и да је то основ одговорности туженог за проузроковану штету. Указује да је постојала несразмера између доспелог и наплаћеног износа, јер је тужени само због износа од 191.843,33 динара извршио проглашење свих обавеза доспелим и наплатио знатно већи износ. Сматра да је тужени имао могућност да примени члан 1056. Закона о облигационим односима и изврши пребијање салда између више рачуна које је тужилац имао код банке, јер овакво поступање није уговором забрањено. Указује да је тужени поступио супротно члану 16. Закона о облигационим односима и није се уздржао од поступања којим је тужиоцу проузрокована штета. Предлаже да Привредни апелациони суд одбије жалбу туженог и потврди првостепену пресуду.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 5481/18 од 27.02.2019. године преиначена је првостепена пресуда и тужбени захтев је одбијен, а тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове првостепеног и другостепеног поступка. Наведена

пресуда укинута је пресудом Врховног касационог суда Прев 396/2019 од 17.12.2020. године и предмет је враћен другостепеном суду на поновно суђење.

У поновном поступку, испитујући побијану пресуду на основу члана 386. Закона о парничном поступку, Привредни апелациони суд је решењем од 21.10.2021. године отворио расправу пред другостепеним судом, након што је утврђено да је у првостепеном поступку чињенично стање остало непотпуно и неправилно утврђено. На расправи пред другостепеним судом поновљени су већ изведени докази и изведени су докази који од стране првостепеног суда нису изведени.

Предмет тужбеног захтева је новчано потраживање тужиоца у износу од 50.351.557,18 динара на име накнаде уговорне штете и то износ од 19.803.557,18 динара на име стварне штете, коју је према наводима тужбе тужилац претрпео као разлику у цени непокретности коју је тужилац продао испод набавне вредности да би туженом вратио кредит и износ од 30.548.000,00 динара на име изгубљене добити у периоду од 2009. године до 2011. године.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку, парничне странке су 24.08.2007. године закључиле уговор број 00-420-1467321.5 о револвинг кредиту са ДК-ТРС, којим је тужиоцу одобрен кредит у динарској противвредности 150.000 еура на рок од 12 месеци. Анексом број 1 закљученим 20.12.2007. године странке су измениле наслов овог уговора. Дана 14.12.2007. године парничне странке су закључиле и Уговор број 00-410-2300012.0 о оквирном кредиту – дозвољеном минусу на текућем рачуну, којим је тужени тужиоцу одобрио оквирни кредит – дозвољени минус на текућем рачуну у износу од 5.000.000,00 динара. Дана 21.12.2007. године парничне странке су закључиле и Уговор број 00-421-0105371.1 о динарском кредиту тип ВРФ – за корпоративне клијенте по уговору број 00-420-1971316.9 о кредитној линији (оквирни кредит) тип ДКЛ, којим је тужилац туженом одобрио кредит за куповину некретнине у износу од 200.000,00 евра у динарској противвредности, односно 15.578.840,00 динара на рок од 36 месеци. Дана 09.05.2008. године парничне странке су закључиле Уговор број 00-420-0775104.9 о динарском кредиту тип ВРФ – за корпоративне клијенте по уговору број 00-420-1971316.9 о кредитној линији тип ДКЛ, којим је тужени одобрио кредит тужиоцу за обртна средства у износу од 80.000,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу банке на рок од 6 месеци. Дана 18.06.2008. године закључен је и Уговор број 00-421-0106734.8 о динарском кредиту тип ВРФ – за корпоративне клијенте по уговору број 00-420-1971316.9 о кредитној линији тип ДКЛ, којим је тужени одобрио тужиоцу кредит за основна средства у износу од 350.000,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу банке на рок од 48 месеци. Овим уговорима парничне странке су уредиле своје међусобне односе тако што су предвиделе висину камате и све услове коришћења ових кредита и инструменте обезбеђења које тужилац предаје туженом. Сваки од закључених уговора садржи одредбу која предвиђа да је корисник сагласан да се све његове обавезе по предметном уговору сматрају доспелим, по основу чега банка има право на тренутну (одмах) наплату преосталог – ненаплаћеног дела обавеза по уговору (са свим каматама и трошковима), са свих рачуна (текућих и других рачуна), које корисник има код банке или других банака и финансијских организација ако корисник постане неликвидан, наступи блокада било ког рачуна корисника или се било који рачун нађе у недозвољеном минусу код банке, ако корисник не користи право по овом уговору на уговорени начин, ако корисник не изврши било коју обавезу из уговора или било ког другог правног односа са банком у року дужем од три дана од уговореног рока и у другим случајевима који су таксативно превиђени овом одредбом. У случају наступања било које од ситуација, које су садржане у овој одредби уговора без обзира на разлог, тужени има право и на једнострану раскид уговора, а корисник и јемци платци су

сагласни и овлашћују туженог да искористи – активира све положене инструменте обезбеђења уредног испуњења обавеза, као и да блокира све рачуне и депозите корисника и јемаца код банке и других банака и финансијских организација, а наплаћена средства има право да искористи за измирење свих обавеза корисника према банци по предметним уговорима. У првостепеном поступку је утврђено и да је тужилац Уговором о купопродаји покретне и непокретне имовине од 03.12.2007. године купио покретну и непокретну имовину и то пословни простор у ..., ул. ... за цену од 26.363.040,00 динара за непокретну имовину и 36.960,00 динара без ПДВ-а за покретну имовину. Уговором о купопродаји непокретности од 07.03.2011. године тужилац је предметну непокретност пословну зграду у у улици продао АА за цену од 120.000,00 евра. Првостепени суд утврђује да је разлика између куповне и продајне цене предметног пословног простора 191.334,28 евра или 19.803.557,18 динара на дан 08.03.2011. године. Даље утврђује да је тужилац са Привредним друштвом „DM Trade“ доо Ваљево 01.09.2005. године закључио уговор о заједничком улагању чији је предмет остварење заједничког пословног подухвата за који је тужилац преузео обавезу да обезбеди 50% средстава потребних за изградњу објекта, а други улагач „DM Trade“ доо Ваљево обезбеђује право коришћења на земљишту чија је вредност по процени утврђена на преосталих 50% заједничког улагања. Предметна непокретност продата је по уговору од 13.02.2012. године купцу „Intermobil“ доо Београд по цени од 962.200,00 евра, док процењена тржишна вредност објекта износи 1.026.400,00 евра, па првостепени суд утврђује да је разлика између остварене продајне цене и процењене вредности 64.200,00 евра. Даље из налаза и мишљења вештака економско – финансијске струке првостепени суд утврђује да је тужилац за период од 02.07.2009. године до 31.12.2011. године имао изгубљену добит у износу од 30.548.000,00 динара. Са друге стране првостепени суд утврђује да је на дан 30.06.2009. године укупно задужење тужиоца износило 509.714,96 динара што је представљало доспеле неизмирене обавезе. Дана 02.07.2009. године тужени је са девизног рачуна тужиоца извршио наплату износа од 100.000,00 евра и одобрио износ од 9.263.840,00 динара преносом на текући рачун. Дана 02.07.2009. године, према утврђењу првостепеног суда, тужени је учинио доспелим све обавезе према уговору број 00-420-1971316.9 од 20.12.2007. године о кредитној линији и извршио наплату са рачуна тужиоца. Првостепени суд утврђује да је доспело дуговање од 510.714,96 динара могло бити намирено слободним средствима са којима је тужилац располагао на рачуну код Комерцијалне банке у износу од 318.866,63 динара, након чега би преостао дуг у износу од 191.848,33 динара. Са друге стране тужени је са девизног рачуна тужиоца извршио наплату од 9.263.840,00 динара након проглашења свих обавеза по уговору о кредитној линији доспелим, како на основу доспелих тако и на основу недоспелих обавеза. Првостепени суд закључује да тужени није раскинуо уговоре, већ је сматрао доспелим све обавезе тужиоца по свим кредитима и да је том радњом тужиоцу проузроковао штету. Висину штете првостепени суд утврђује у износу од 19.803.557,18 динара на име стварне штете и 30.548.000,00 динара на име изгубљене добити, па тужбени захтев усваја у целини.

У другостепеном поступку изведен је доказ допунским вештачењем, те саслушањем судског вештака економско финансијске струке ББ, па је из писаних доказа у спису, основног налаза и мишљења вештака, као и из допунског налаза и мишљења, те исказа судског вештака, другостепени суд утврдио да је блокада рачуна тужиоца од стране туженог извршена 02.07.2009. године по уговору о кредиту бр. 00-421-0106734.8 од 18.06.2008. године, када је извршено делимично намирење дуга преносом средстава са девизног рачуна, те да је принудна наплата од стране туженог повучена 20.12.2009. године, с тим да је рачун тужиоца остао блокиран од стране

Пореске управе. Обавезе по овом уговору измирене су закључењем уговора бр. 00-421-0110475.8 од 21.09.2009. године за рефинансирање, по коме су средства пласирана 13.11.2009. године. Отплата овог кредита вршена је из средстава редовног прилива тужиоца и од стране јемца „DM TRADE“ доо Ваљево, а обавезе су измирене закључењем новог уговора о рефинансирању између туженог и „DM TRADE“ доо Ваљево, чија отплата је вршена из редовног прилива предузећа „DM TRADE“ доо Ваљево и тужиоца, а кредит је у целости враћен 14.02.2012. године из средстава остварених продајом бензинске пумпе у власништву „DM TRADE“ доо Ваљево. из исказа судског вештака, саслушаног на расправи одржаној дана 19.04.2022. године, утврђено је да тужилац од 2007. године није имао сопствена обртна средства, па је његово пословање било зависно од кредитирања и као такво било високо ризично. Утврђено је и да је судски вештак приликом утврђивања висине изгубљене добити прво утврдио да је очекивана добит у 2009. години износила 3.031.000,00 динара, што представља 50% прихода 2009. године према приходима из 2008. године. Затим је навео да се ради остваривања добити прво морају покрити губици из ранијих година, па је износ очекиване добити увећао за износ губитака и то: за 2009. годину 1.207.000,00 динара, закључивши да је за ову годину изгубљена добит 4.238.000,00 динара, за 2010. годину 11.508.000,00 динара, закључивши да је за ову годину изгубљена добит 14.539.000,00 динара и за 2011. годину 8.740.000,00 закључивши да је за ову годину изгубљена добит 11.771.000,00 динара. Овом методологијом вештак је утврдио да изгубљена добит за 2009.-2011. годину износи 30.548.000,00 динара.

На расправи одржаној дана 16.05.2022. године изведен је доказ саслушањем странке ради утврђивања околности које се односе на продају непокретности тужиоца, па је из исказа законског заступника тужиоца ВВ утврђено да је продаја непокретности-пословног простора у извршена 2010. године, а да су средства од продаје коришћена делом за пословање тужиоца, а делом за отплату кредита одобреног ради рефинансирања ранијих обавеза, да продаја пословног простора није извршена путем оглашавања, већ прикупљањем понуда, од којих је прихваћена најповољнија, али да заступник тужиоца сматра да је продаја извршена испод тржишне вредности.

Привредни апелациони суд је оценом доказа у смислу члана 7. и 8. Закона о парничном поступку, нашао да је жалба туженог основана.

Првостепени суд правилно полази од садржине пословног односа парничних странака, које су закључиле више уговора о кредиту у складу са чланом 1065. Закона о облигационим односима. Овом одредбом предвиђено је да се уговором о кредиту банка обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређен износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је предвиђено уговором. Према члану 1066. став 2. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту утврђује се износ, као и услови давања, коришћења и враћања кредита. Предметним уговорима које су парничне странке закључиле, утврђени су износи као и услови давања, коришћења и враћања кредита, па су чланом 10. уговора од 24.08.2007. године, као и чланом 9. уговора од 21.12.2007. године, од 09.05.2008. године и од 08.06.2008. године предвиђена права и обавезе парничних странака у случају доцње тужиоца са испуњењем његових уговорних обавеза. Тако је предвиђено да је тужилац сагласан да се све његове обавезе по предметним уговорима сматрају доспелим на основу чега тужени има право на тренутну (одмах) наплату преосталог – ненаплаћеног дела обавеза по уговору (са свим каматама и трошковима) са свих рачуна (текућих и других рачуна) које тужени има код банке или других банака и финансијских организација у случајевима предвиђеним наведеним чланом. Један од случајева за које је предвиђено право тренутне наплате

преосталог ненаплаћеног дела обавеза по уговорима јесте ако тужилац не изврши било коју обавезу из предметног уговора или било ког другог правног односа са туженим у року дужем од три дана од уговореног рока. Осим наведеног права туженог, истим чланом предвиђено је да у случају наступања било које од ситуације обухваћених овом одредбом без обзира на разлог, тужени има право на једнострани раскид уговора уз право да активира све положене инструменте обезбеђења уредног испуњења обавеза како тужиоца тако и јемаца платца. Дакле, уговорено је алтернативно право туженог на тренутну наплату дуга или раскид уговора ако тужилац не изврши било коју обавезу из предметног уговора или било ког другог правног односа са туженим у року дужем од три дана од уговореног рока. Уговорима су јасно дефинисани датуми доспелости обавезе тужиоца, будући да саставни део уговора чине планови отплате кредита, а уговорима је дефинисано и на који начин ће се вршити исплата уговорених износа од стране тужиоца. Иако уговори који су закључени између парничних странака не садрже обавезу туженог да обавести тужиоца о коришћењу права из члана 10, односно члана 9. закључених уговора, из саме природе наведеног права и општих начела облигационог права, произлази обавеза туженог да тужиоца обавести којим ће се правом користити у случају наступања околности које представљају основ стицања ових права.

Тужени је 02.07.2009. године, користећи се правом из члана 10, односно члана 9, уговора прогласио доспелим све обавезе тужиоца по закљученим уговорима, имајући у виду да о року доспелости тужилац није извршио своју уговорну обавезу и исплатио доспели износ по уговору, не обавештавајући тужиоца да ли ће се користити правом на тренутну наплату дуга или правом на раскид уговора. Прогласивши доспелим све обавезе тужиоца према туженом, тужени је извршио наплату износа од 9.263.840,00 динара са рачуна тужиоца и на тај начин извршио намирење дела свога потраживања, док је за преостали износ извршена блокада рачуна тужиоца. Доспеле а неизмирене обавезе тужиоца на дан 30.06.2009. године износиле су 510.714,96 динара. Тужени је поступајући на наведени начин, не обавестивши тужиоца којим ће се правом користити, иако није поступио супротно одредбама закључених уговора, поступио противно начелима забране проузроковања штете и забране злоупотребе права.

По оцени Привредног апелационог суда, иако су парничне странке биле у пословном односу током више година по основу кредитних послова, при чему је тужилац пословао позитивно и његови рачуни нису били у блокади на дан 30.06.2009. године, падањем тужиоца у доцњу са испуњењем своје обавезе, били су испуњени услови да се тужени користи својим правима, предвиђеним чл. 10, односно чл. 9. закључених уговора, па се у том смислу закључује да је тужени поступио у складу са својим уговорним овлашћењем, када је сматрао доспелим све обавезе тужиоца по свим закљученим уговорима и искористио право на тренутну наплату преосталог ненаплаћеног дела обавеза по уговорима. Пропуст туженог је што тужиоца није обавестио о томе којим од алтернативно предвиђених права ће се користити, али то не значи да је тужени предузео радњу на коју по уговору уопште није имао право. Тужилац је путем извода био обавештен о висини његових доспелих обавеза на дан 30.06.2009. године, а такође и са датумом доспелости, па иако је располагао средствима на својим рачунима, своју обавезу о доспелости није извршио. Парничне странке су као начин враћања кредита предвиделе овлашћење туженог да врши задужење текућег рачуна тужиоца, који се води код туженог сваког месеца у складу са роковима и датумима доспелости тужиочевих обавеза. На основу овако уговореног начина враћања кредита произлази да тужени није имао овлашћење да задужење врши на другим рачунима који се воде код туженог, као што је девизни рачун, нити да наплату својих потраживања у оквиру редовне отплате кредита врши задужењем других рачуна

тужиоца, који се воде код других банака. Зато је право туженог установљено чланом 10, односно чланом 9. закључених уговора, уствари право да изврши тренутну наплату свих својих потраживања са свих рачуна који се воде код туженог, али и код других банака и финансијских организација, с тим да остварење овог права подразумева постојање доцње тужиоца у испуњењу својих обавеза. Са друге стране, тужилац је могао спречити тренутну наплату дуга, односно раскид уговора да је своју обавезу о доспелости испунио уплатом износа доспеле обавезе са неког другог рачуна, на коме је располагао довољним средствима, а са кога тужени није имао овлашћење да врши задужење ради редовне наплате својих потраживања.

Тужилац је био у доцњи са испуњењем својих обавеза, односно постојало је доспело неизмирено потраживање туженог у износу од 510.714,96 динара, па је био испуњен услов из члана 10, односно члана 9. уговора који се односи на доцњу тужиоца. Уговори не предвиђају било какав услов у погледу висине износа за који се тужилац налази у доцњи, па је тужени био овлашћен да тренутну наплату изврши без обзира на износ обавезе за који је тужилац у доцњи, али је пре тренутне наплате имао обавезу да о томе тужиоца обавести, сходно начелу забране злоупотребе права и забране проузроковања штете, иако обавеза обавештавања тужиоца није била изричито предвиђена уговором.

Према члану 154. Закона о облигационим односима услови одговорности за накнаду штете су: да је штета наступила, да је иста проузрокована недозвољеном радњом или пропуштањем штетника, да између те радње и наступања штете постоји узрочна веза и да постоји одговорност штетника за насталу штету. Према наведеној одредби закона, ко другоме проузрокује штету дужан је надокнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. Када су у питању уговорни односи и уговорна штета, недозвољена радња или пропуштање подразумева да је једна уговорна страна поступила супротно некој од уговорних одредаба, чиме је проузроковала умањење имовине друге уговорне стране или спречавање њеног увећања. Терет доказивања чињеница да је штета настала, да је штетник предузео недозвољену радњу и да постоји узрочна веза између проузроковане штете и радње штетника је на оштећеном, док је на штетнику терет доказивања чињенице да је штета проузрокована без његове кривице. Према чл. 155. Закона о облигационим односима штета је умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист). Према чл. 189. истог закона, оштећеник има право на накнаду обичне штете и измакле користи, а при оцени висине измакле користи узима се у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем.

Првостепени суд је закључио да је тужилац вештачењем доказао висину разлике у цени између цене по којој је купљена и цене по којој је продата непокретност-пословни простор у Ваљеву, услед чега је тужбени захтев за износ од 19.803.557,18 динара усвојио. Међутим, сама чињеница да постоји разлика између куповне и продајне цене непокретности, не значи аутоматски да разлика између ове две цене представља штету за тужиоца. Евентуално умањење имовине тужиоца би могло постојати уколико би непокретност била продата испод тржишне вредности у моменту продаје, при чему на тржишну вредност странке немају утицаја и иста зависи искључиво од односа понуде и потражње на тржишту у датом моменту. О тржишној вредности предметне непокретности у моменту продаје нема доказа, а на тужиоцу је био терет доказивања ове чињенице. У првостепеном поступку утврђена је тржишна вредност друге непокретности бензинске станице, чија продаја није предмет тужбеног захтева, али не и тржишна вредност пословног простора у Ваљеву, нити постоји доказни предлог тужиоца ради утврђивања ове чињенице. Тужилац је предметну

непокретност стекао на основу уговора закљученог 03.12.2007. године, након спроведене јавне продаје у стечајном поступку, а продао је на основу уговора закљученог дана 07.03.2011. године, по коме је цена непокретности уплаћена 08.03.2011. године. Остале су недоказане чињенице да ли је иста непокретност купљена и продата по тржишној вредности или постоје одступања у односу на тржишну вредност, а које чињенице су једино релевантне за оцену да ли је продајом предметне непокретности умањена тужиочева имовина. Са друге стране, продаја предметне непокретности по цени нижој од оне коју је тужилац платио за исту непокретност, не може се довести у везу са поступањем туженог приликом наплате његових потраживања по предметним уговорима, односно са пропуштањем туженог да тужиоца обавести да ће извршити тренутну наплату својих потраживања. Међу парничним странкама није спорно да су након блокаде рачуна тужиоца, закључиле нови уговор и кредиту, којим су извршиле рефинансирање дуга тужиоца према туженом, па је обавеза по уговору од 18.06.2008. године измирена 13.11.2009. године, а обавеза по уговору од 21.09.2009. године измирена је 19.07.2010. године када су пласирана средства по уговору о кредиту закљученом између привредног друштва „DM TRADE” доо Ваљево и туженог. Кредит је враћен закључно са 19.07.2010. године, а тужилац је продају спорне непокретности извршио 08.03.2011. године, па нема доказа да је продаја ових непокретности извршена у вези са враћањем кредита туженом. Осим тога, нема доказа о постојању везе између блокаде рачуна тужиоца, која је трајала два месеца и продаје предметне непокретности, као ни цене по којој је некретнина продата. Произлази да нема доказа да је продаја непокретности извршена по цени нижој од тржишне у моменту продаје, као ни да постоји узрочно-последична веза између поступања туженог и продаје непокретности.

Првостепени суд је закључио да је тужилац вештачењем доказао висину изгубљене добити тужиоца у периоду од 2009. године до 2011. године, услед чега је тужбени захтев за износ од 30.548.000,00 динара усвојио. Међутим, по оцени другостепеног суда, штета коју тужилац тражи на име измакле користи није последица поступања туженог које се огледа у пропуштању да тужиоца обавести да ће приступити тренутној наплати својих потраживања, што је довело до неосноване блокаде рачуна тужиоца у трајању од два месеца. Ово поступање туженог, иако супротно начелу забране злоупотребе права, не може се довести у везу са пословним резултатом који је тужилац остварио у периоду од 2009. године до 2011. године. Осим тога, првостепени суд није правилно применио одредбе чл. 189. Закона о облигационим односима приликом утврђивања висине измакле добити. Овом одредбом је прописано да се приликом утврђивања висине измакле користи узима у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем. Наведено значи да је нужно утврдити коју је корист тужилац основано очекивао према редовном току ствари у односу на конкретне облике пословања у вези са евентуално закљученим уговорима, до чије реализације није дошло услед радњи туженог. Измакла корист не може бити очекивање користи, које није засновано на конкретним пословима и облицима пословања, нити се измакла корист може утврђивати на основу евентуалне добити остварене у годинама које претходе спорном периоду, већ искључиво у односу на очекиване послове, који нису реализовани кривицом туженог и то очекивање одређене користи мора бити основано, дакле извесно према редовном току ствари или посебним околностима.

У конкретном случају налазом и мишљењем вештака, што првостепени суд прихвата, утврђено је да је очекивана добит у 2009. години износила 3.031.000,00 динара, што представља 50% прихода 2009. године према приходима из 2008. године.

Али нема доказа о конкретним уговорима, односно другим пословним односима на основу којих је овај износ утврђен, а чија је реализација спречена радњама туженог. Затим је у налазу и мишљењу вештака наведено да се ради остваривања добити прво морају покрити губици из ранијих година, па је износ очекиване добити увећан за износ губитака из 2009.-2011. године, након чега је износ изгубљене добити утврђен као збир очекиване добити и исказаних губитака у спорном периоду. Међутим, опет су изостали докази да је тужилац, на основу евентуално закључених уговора, чија је реализација спречена кривицом туженог, основано могао очекивати да ће до покрића губитака доћи, те да ће тужилац остварити добит у висини коју је вештак исказао као очекивану добит. Одредба чл. 189. став 3. Закона о облигационим односима не даје основ да се висина измакле користи утврди на основу добити из ранијих година, односно да се износ очекиване добити утврди без утврђења која се корист могла основано очекивати према редовном току ствари, нити даје основ да се тако утврђена очекивана добит увећава за износ исказаних губитака, а без утврђења да ли се основано могло очекивати да ће губици бити покривени.

Следом наведеног, према становишту другостепеног суда, правилном применом одредаба чл. 154. и 189. Закона о облигационим односима, тужилац без основа потражује накнаду штете од туженог, јер нема доказа да је тужиочева имовина умањена, односно да је спречено њено увећање, те да је до евентуалне обичне штете и измакле користи дошло радњама туженог. Ово из разлога што уговорна страна, која прекрши коју уговорну одредбу или у испуњењу уговорних обавеза поступи супротно прописаним начелима облигационог права, има према другој уговорној страни обавезу накнаде штете, али под условом да је због таквог поступања, друга уговорна страна заиста и претрпела штету. Када друга уговорна страна управо услед оваквог поступања свог сауговорника не претрпи штету, иако је до кршења уговора или начела облигационог права дошло, тада нема основа за накнаду штете.

Имајући у виду наведено, према становишту другостепеног суда тужбени захтев није основан, јер нема доказа да је тужилац претрпео штету у висини постављеног тужбеног захтева, нити постоји узрочна веза између радње туженог и евентуалног умањења имовине тужиоца или спречавања њеног увећања. Зато тужилац без основа потражује износ обухваћен тужбеним захтевом.

Ово су разлози због који је првостепена пресуда преиначена и тужбени захтев за исплату износа од 50.351.557,18 динара са припадајућом затезном каматом, одбијен.

Другостепени суд је одбио предлог туженог да се на расправи пред другостепеним судом изведе доказ читањем достављеног налаза и мишљења Експерт тим Нови Сад, те новим вештачењем од стране Градског завода за вештачења, јер овај доказни предлог није стављен у првостепеном поступку, нити у жалби туженог, а у смислу чл. 383. Закона о парничном поступку, на расправи пред другостепеним судом понављају се већ изведени докази и изводе се докази чије је извођење одбио првостепени суд. Према чл. 384. закона о парничном поступку, нови докази се могу предлагати само под условима из чл. 372. истог закона, што у конкретној ситуацији није случај.

Одлука о трошковима парничног поступка зависи од успеха странака у спору, па су на основу чланова 153, 154, 163. и 165. став 2. Закона о парничном поступку туженом досуђени трошкови поступка у износу од 718.300,00 динара и то: за састав 5 поднесака по 45.000,00 динара, за заступање на 8 одржаних рочишта по 46.500,00 динара, за заступање на једном неодржаном рочишту износ од 24.000,00 динара, на име трошкова вештачења 45.000,00 динара и на име судске таксе за одговор на тужбу 52.300,00 динара, у складу са Адвокатском и Таксеном тарифом.

Следом наведеног, на основу члана 387. став 1. тачка 5, члана 394. став 1. тачка 1. и члана 401. став 1. тачка 2. Закона о парничном поступку, одлучено је као у ставу I изреке пресуде.

Тужени је поднео основану жалбу, па у смислу члана 165. Закона о парничном поступку, има право на накнаду трошкова другостепеног поступка. Зато је туженом ставом II изреке пресуде досуђен износ од 1.099.500,00 динара на име састава жалбе 90.000,00 динара, на име састава два поднеска по 45.000,00 динара и на име заступања на три одржана рочишта за расправу пред другостепеним судом по 46.500,00 динара, све по Адвокатској тарифи и на име судске таксе за жалбу и другостепену одлуку у износу од по 390.000,00 динара по Таксеној тарифи.

ТВ/ЈО

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА
Татјана Влаисављевић, с.р.

За тачност отправка